

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 547/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovéj a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a mesta **Tvrdošín**, Trojičné námestie 121/2, Tvrdošín, IČO 00 314 901, zastúpených advokátskou kanceláriou ŠTELLMACHOVÁ & PARTNERS s. r. o., M. Pišúta 936/16, Liptovský Mikuláš, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Katarína Šteilmachová, LL.M. PhD., proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 7C/87/2018-232 zo 16. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. augusta 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa v právnom postavení žalobcov v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7C/87/2018 domáhali určenia neexistencie záložného práva a určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva. Žalobu v časti určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva vzali žalobcovia v priebehu konania späť. Okresný súd rozsudkom č. k. 7C/87/2018-79 zo 6. júla 2020 konanie v časti určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva zastavil a žalovanému náhradu trov konania proti sťažovateľom v zastavujúcej časti nepriznal a ďalej určil, že záložné právo ku geotermálnemu vrtu Oravice OZ – 2 umiestnenému na pozemku parcela č. 12070/6 v katastrálnom území Oravice, okres Tvrdošín, ktoré je predmetom zmluvy o zriadení záložného práva na hnutelný majetok č. 21/043/04 z 13. augusta 2004 (ďalej len

„záložná zmluva“), zapísané do Notárskeho centrálného registra záložných práv (NCRzp) pod spisovou značkou 5384/2004 neexistuje a priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v celom rozsahu. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 7Co/30/2021-161 z 29. júna 2021 rozsudok okresného súdu v časti určenia neexistencie záložného práva potvrdil, v časti zastavenia konania ponechal nedotknutý a v časti výroku o trovách konania zmenil tak, že sťažovateľom priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu a tiež im priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Po právoplatnom skončení konania v merite veci okresný súd uznesením č. k. 7C/87/2018-185 z 10. marca 2022 vydaným vyššou súdnou úradníčkou rozhodol, že žalovaný je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 199 eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 46 352,98 eur do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. V odôvodnení uviedol, že pri rozhodovaní vychádzal z hodnoty istiny, do výšky ktorej bola pohľadávka veriteľa zabezpečená, t. j. 2 987 452,70 eur. Keďže v danom prípade bolo možné hodnotu veci vyjadriť v peniazoch, základnú sadzbu tarifnej odmeny advokáta stanovil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Tarifná odmena tak za jeden právny úkon predstavovala sumu 6 402,53 eur.

4. Proti predmetnému uzneseniu podal žalovaný sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 7C/87/2018-232 zo 16. júna 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) vydaným sudkyňou tak, že zmenil uznesenie vyššej súdnej úradníčky tak, že zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľom náhradu trov konania pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 199 eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 816,91 eur do troch dní po právoplatnosti tohto uznesenia. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že sudkyňa okresného súdu považovala za nesprávny postup vyššej súdnej úradníčky, ktorá pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny pri vyčíslení trov konania vychádzala z výšky namietanou záložnou zmluvou zabezpečenej pohľadávky. Okresný súd sa pri posúdení sťažnosti v celom rozsahu stotožnil s argumentmi žalovaného uvedenými v jeho sťažnosti, v zmysle ktorých samotným určením, či záložné právo existuje alebo neexistuje nebolo nijako zasiahnuté do majetkových pomerov strán sporu. Sťažovatelia *„nezískali zo samotnej skutočnosti, že ich majetok nie je zálohom, žiadny majetkový prospech. Rovnako tak žalovaný neutrpel žiadnu majetkovú ujmu. Existencia či neexistencia záložného práva je len hmotnoprávnym predpokladom pre prípadný výkon záložného práva. Až speňažením v rámci výkonu záložného práva by prišlo do zásahu majetkových sfér strán sporu. Pri samotnom výkone záložného práva nie je možné dopredu predpovedať ako bude takýto zásah do majetkových sfér strán sporu kvalifikovaný. Pri výkone záložného práva je potrebné zobrať do úvahy viaceré faktory určujúcich jeho cenu a táto cena je ustálená až okamihom jej skutočného uhradenia nadobúdateľom a prijatím záložného veriteľa na základe zodpovedajúceho právneho úkonu.“* Okresný súd v rámci vlastného odôvodnenia napadnutého uznesenia dodal, že pri výpočte výšky tarifnej odmeny advokáta nie je možné vychádzať z výšky záložnou zmluvou zabezpečenej pohľadávky, obzvlášť s poukazom na prijaté meritórne rozhodnutie, ktorým bola určená neexistencia záložného práva. Z tohto dôvodu nie je možné ani v hypotetickej rovine predpokladať, či a ako by sa mohol realizovať výkon záložného práva, ak by bola jeho existencia potvrdená, ako to uviedli sťažovatelia, a vychádzať pri vyčíslení odmeny advokáta z výšky zabezpečenej

pohľadávky, keď záložné právo neexistuje. Okresný súd ďalej argumentoval, že v prípade konania o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, ide o konanie, ktorého predmet nemožno oceniť peniazmi, a to nielen pre účely určenia výšky súdneho poplatku, ale aj pre účely určenia výšky náhrady trov konania, a teda z hľadiska náhrady trov konania je hodnota takouto zmluvou zabezpečenej pohľadávky bezvýznamná. Poukázal na to, že pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade neexistencie práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre strany meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní. Zmluva samotná, ktorá je predmetom konania, nie je peňažným plnením ani vecou, ako ani právom, ktorých hodnotu by bolo možné vyjadriť v peniazoch. Podanou žalobou sa teda nemalo (a ani nemohlo) priamo priznať právo, hodnota ktorého je vyjadriteľná v peniazoch. Okresný súd tak uzavrel, že predmetom konania bolo určenie existencie/neexistencie práva, a teda vyšší súdny úradník mal pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta vychádzať z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, a nie z § 10 ods. 1 vyhlášky.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutému uzneseniu o výške náhrady trov konania podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Napadnuté uznesenie je nedostatočne a nesprávne odôvodnené, pokiaľ ide o záver, že predmetný spor nie je peniazmi oceniťelný. Zo strany okresného súdu došlo k nesprávnej aplikácii právnej normy, ktorá poprela jej účel a zmysel, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie arbitrárne a ústavne nekonformné.

b) Z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že prednostne sa tarifná hodnota vyjadruje podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, a ak ju nemožno určiť podľa tohto ustanovenia, použije sa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. V danej veci hodnota predmetu sporu vyplýva zo záložnej zmluvy, ktorou bolo zriadené záložné právo, ktoré bolo predmetom súdneho sporu, ako aj z úradného výpisu z Notárskeho centrálného registra záložných práv sp. zn. 5384/2004 zo 6. septembra 2004, z ktorých vyplýva, že najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka záložného veriteľa zabezpečuje, je vo výške 2 987 452,70 eur. Vzhľadom na to, že záložný veriteľ sa mohol uspokojiť výkonom záložného práva, pokiaľ by sa preukázalo, že toto záložné právo existuje až do výšky istiny 2 987 452,70 eur, predstavuje táto suma hodnotu veci, ktorá bola predmetom súdneho konania.

c) Okresný súd sa nevysporiadal s uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 604/2018-17 z 15. novembra 2018, na ktoré sťažovatelia poukázali a v ktorom ústavný súd nepovažoval za svojvoľný taký právny záver okresného súdu, podľa ktorého záložné právo možno oceniť peniazmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie sťažovateľmi označených práv napadnutým uznesením okresného súdu o výške náhrady trov konania v dôsledku nesprávnej aplikácie relevantnej právnej normy [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky], keď vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie

neexistencie záložného práva, mal súd pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny uplatniť postup ako v spore s ocniteľnou hodnotou veci, a teda aplikovať § 10 ods. 2 vyhlášky.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces:

7. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu zakladajúcu porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09, I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, z novšej judikatúry II. ÚS 153/2016, II. ÚS 681/2016, IV. ÚS 498/2018, II. ÚS 100/2020).

8. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté uznesenie okresného súdu spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

10. Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

11. Podľa tvrdenia sťažovateľov okresný súd mal základnú sadzbu tarifnej odmeny určiť z hodnoty istiny, do výšky ktorej bola zabezpečená pohľadávka veriteľa. Toto tvrdenie podľa názoru

ústavného súdu právne neobstojí, keďže predmetom konania nebola peňažná pohľadávka, na zabezpečenie ktorej bolo záložné právo zriadené, ale spor o existenciu záložného práva, teda spor o to, či tu (záložné) právo je, alebo nie je. Nadväzne nemožno prisvedčiť argumentácii sťažovateľov, podľa ktorej hodnota záložného práva vychádza z hodnoty istiny, do výšky ktorej bola zabezpečená pohľadávka veriteľa. Hodnota pohľadávky, ktorú založená hnutelná vec – geotermálny vrt, na základe záložnej zmluvy zabezpečovala, totiž nemusí nevyhnutne odrážať reálnu hodnotu tejto hnutelnej veci, o ktorú by sťažovatelia ako jej podieloví spoluvlastníci v prípade neúspechu v spore a pri následnej realizácii záložného práva prišli. Taktiež nie je možné vopred určiť, v akej výške by bola uspokojená pohľadávka veriteľa pri prípadnej realizácii záložného práva. Za týchto okolností sa okresnému súdu nepochybne otváral priestor pre aplikáciu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky o objektívnej nemožnosti vyčíslenia hodnoty predmetu sporu (rovnaké závery porov. III. ÚS 79/2021).

12. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na nález vydaný vo veci sp. zn. II. ÚS 226/2012 (nález publikovaný v ZNaU ÚS SR pod č. 70/2012, pozn.), v ktorom konštatoval, že pri aplikácii príslušných ustanovení vyhlášky, upravujúcich určenie základnej sadzby tarifnej odmeny úkonu právnej služby v prípadoch, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, je v konaniach o určovacej žalobe potrebné predovšetkým vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké a či bude mať meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní účinky, resp. vplyv na zmenu hmotnoprávneho postavenia účastníkov tohto konania (k tomu pozri aj II. ÚS 492/2013).

13. Okresný súd sa vo veci sťažovateľov práve týmto právnym názorom vysloveným v citovanom náleze ústavného súdu riadil, keď skúmal vplyv meritórneho rozhodnutia na hmotnoprávne postavenie strán sporu, pričom dospel k záveru, že samotným určením, či záložné právo existuje alebo neexistuje, nebolo nijakým spôsobom zasiahnuté do majetkových pomerov strán sporu a existencia či neexistencia záložného práva je len hmotnoprávnym predpokladom pre prípadný výkon záložného práva, až dôsledkom ktorého by bol zásah do majetkových sfér strán sporu.

14. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľov ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť právnych záverov okresného súdu, preto nevidí žiadny relevantný dôvod na ich prehodnocovanie. Napadnuté uznesenie okresného súdu je odôvodnené primeraným spôsobom, pričom ústavný súd, poukazujúc na jeho skutkové a právne závery, nezistil nič, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o výške náhrady trov konania okresný súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenia advokátskej tarify, pričom na prípad sťažovateľov aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, keďže v danom prípade predmet konania posúdil ako objektívne neoceniteľný peniazmi. Do interpretácie týchto zákonných ustanovení ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať tak prijaté právne závery okresného súdu, ktoré nemožno považovať za svojvoľné či prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu.

15. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené nedomnieva, že by napadnuté uznesenie okresného súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľné so základným právom zaručeným čl. 46 ods. 1 ústavy či právom zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

16. Sťažovatelia porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíjajú od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru:

17. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru sťažovatelia neuvádzajú vo svojej ústavnej sťažnosti žiadnu argumentáciu, ktorou by z ústavnoprávneho hľadiska namietali porušenie označených článkov ústavy a dohovoru právnymi závermi okresného súdu. Inak povedané, sťažovatelia síce v petite ústavnej sťažnosti označili konkrétne články ústavy a dohovoru, ktoré mali byť napadnutým uznesením okresného súdu porušené, avšak v obsahu ústavnej sťažnosti neuvádzajú argumentáciu alebo odôvodnenie (konkrétne skutkové a právne dôvody) ich názoru o porušení označených práv [požiadavka plynúca z čl. 127 ústavy a § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde].

18. Ústavnému prieskumu sťažovateľmi napadnutého uznesenia okresného súdu v tejto časti tak bráni argumentačná nedostatočnosť ústavnej sťažnosti. Nie je právomocou ústavného súdu vlastnou činnosťou a šetrením dopĺňať chýbajúce zdôvodnenie ústavnej sťažnosti a abstrahovať z podania sťažovateľov možné a ňou bližšie nezdôvodnené porušenie označených článkov ústavy a dohovoru. Ústavný súd z uvedených dôvodov ústavnú sťažnosť sťažovateľov v rámci predbežného prerokovania v časti namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu